

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 1/2013
Ročník 51

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Cena Littera Astronomical za rok 2012	3
Kopalova přednáška za rok 2012	4
Komety roku 2013	5
Zápis z jednání VV ČAS 31. 10. 2012	6
Zápis z jednání VV ČAS 12. 12. 2012	8
Akce	11

**V období března až května 2013 oslaví
významná životní jubilea tito členové ČAS:**

50 let	Mgr. Jana Jirků, Jindřichův Hradec RNDr. Ján Mäsiar, Žilina Bc. Roman Pípek, Praha Jiří Schierl, Toužim
55 let	Jiří Kordulák, Úpice Naděžda Bonaventurová, Praha
60 let	Miroslav Král, Česká Lípa Jan Macháček, Loděnice Bc. Zdeněk Tarant, Most
65 let	Jiří Hude, Brno Ladislav Apfelfhaler, Polná RNDr. Bohumír Štědroň CSc., Praha Ing. Josef Boldiš, Brno Ing. Vojtěch Miler, Chropyně
70 let	Ing. Dr. Jiří Hofman, Cheb František Plášil, Praha
77 let	RNDr. Jiří Grygar CSc., Praha Ing. Karel Pacner, Praha Ing. Jan Kolář CSc., Praha
78 let	Ing. Milan Rotnágl, Praha
79 let	Marie Smetanová, Praha
80 let	RNDr. Ing. Jaroslav Dykast CSc., Most
81 let	Karel Mokříš, Praha Dr. Jaroslav Chloupek, Letovice
84 let	Ing. Josef Šuráň CSc., Praha
86 let	RNDr. Boris Valníček DrSc., Ondřejov
89 let	Ing. Miroslav Procházka, Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: Vykouzlí některá letošní kometa podobně krásné divadlo, jako v roce 2011 kometa Lovejoy?
Foto: Yuri Beletsky (ESO)

**KOSMICKÉ
ROZHLEDY**

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 51
Číslo 1/2013

Vydává
Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk
Grafotechna Print, s r. o.,
Praha

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

Cena Littera Astronomica za rok 2012

Pavel Suchan

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2012 Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran. Slavnostní předání ceny proběhlo v pátek 19. října 2012 v 17:00 na 22. Podzimním knižním veletrhu v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Laureát zastupující nakladatelství, astronom Ing. Libor Lenža přednesl přednášku na téma *O Slunci, sluneční aktivitě a knihách*.

Letošní udělení ceny Littera Astronomica je mimořádné. Česká astronomická společnost poprvé využila ustanovení ve statutu ceny a ocenila nikoliv autora nebo autorský tým, ale nakladatelství. Laureát převzal cenu z rukou knihkupce Jana Kanzelsbergera, spisovatelky a ředitelky 22. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě PhDr. Markéty Hejkalové. Laudatio pronesl místopředseda České astronomické společnosti Pavel Suchan.

Česká astronomická společnost je přesvědčena, že nazrál čas netradičně ocenit nikoliv autora textů a knih, ale vydavatele. Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran (zkráceně NVA) se do dnešních dnů zapsalo do našich myslí především jako zaručený internetový obchod, kde seženeme vše či téměř vše z našeho oboru, rychle a snadno. NVA Aldebaran ale není čistě obchodní projekt. Mnohokrát se podílel jako podporovatel u jednotlivých akcí, jako je Astronomická olympiáda, soutěže jako např. Moje vánoční kometa a dalších. Ale takhle by to mohlo vypadat, že „ruka ruku myje“ a za dobrou spolupráci tedy patří dobrá cena. Je tedy potřeba se podívat do historie NVA. A zdůraznit, že „dojem odborné veřejnosti“, že se jedná „pouze“ o internetový obchod, je nedostatečný.

Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran vzniklo v únoru 2002. Jedním z impulsů k jeho založení byla absence méně nákladných odborných a mezioborových titulů z oblasti přírodních věd. První knihou, kterou NVA vydalo, byla jedna z knih Dr. Jiřího Grygara, která se také nedlouho poté dočkala svého druhého vydání.

Myšlenka oborově specializovaného nakladatelství brzy vyústila v další myšlenku, a to poskytnout zájemcům o odbornou a populárně-vědeckou literaturu příležitost nákupu „pod jednou střechou“. Tak vznikla myšlenka E-knihkupectví NVA specializovaného na přírodní vědy. I když vymezení není zcela striktní, více méně se do dnešního dne zachovalo.

V roce 2005 E-knihkupectví získalo novou podobu a od té doby využilo jeho služeb téměř 4000 klientů. Mnozí opakovaně a pravidelně. E-knihkupectví nabízelo celkem přes 500 titulů

*Jan Kanzelsberger předává
Ing. Liboru Lenžovi cenu Lit-
tera Astronomica za rok 2012.
Foto: Vladimír Libý*

z oblasti odborné a populárně-naučné literatury. Objem prodejů je možné jen obtížně zpětně dohledat, ale podle střízlivých odhadů se pohybuje v řádech mnoha tisíc kusů knih.

V péči NVA byly vydány knihy:

- Astronomie a fyzika na přelomu tisíciletí II – Petr Kulhánek a kolektiv
- Putování sluneční soustavou – František Martinek
- Svět vědy a víry, Věda a víra – jednota, boj protikladů nebo lhostejnost? – Kolektiv autorů
- Vybraná témata z mikroekonomie v grafech a pojmech – Pavel Tuleja
- Zatmění Slunce a Měsíce a příbuzné úkazy 2003–2012 – František Martinek
- Země z pohledu astronoma – Luboš Kohoutek

Bylo vydáno také velmi úspěšné CD – Prohlídka Měsíce, jehož autorem je přední odborník na tuto problematiku Mgr. Pavel Gabzdyl z Hvězdárny a planetária města Brna.

NVA také vydávalo komerční publikace a sborníky na zakázku. Víme o několika plánech, záměrech a snad i snech Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran, resp. jeho majitele i vykonavatele Ing. Libora Lenži, jehož jméno je v souvislosti s NVA naprosto zásadní. A také je tu jeho manželka, Ing. Nada Lenžová. Ohlížíme se za nimi s velkou úctou. Jsme přesvědčeni, že pro Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran nazrál ten nejlepší čas pro jeho ocenění cenou Littera Astronomica.

Kopalova přednáška za rok 2012

Pavel Sucha, Jiří Grygar, Marek Wolf

Česká astronomická společnost udělila čestnou Kopalovu přednášku 2012 Doc. RNDr. Petru Hadravovi, DrSc. z Astronomického ústavu AV ČR za současné významné výsledky dosažené při studiu dvojhvězd a vícenásobných hvězdných soustav metodou tzv. *disentanglingu*, tj. postupným rozplétáním spekter a světelných křivek na jednotlivé komponenty.

Tento postup se v uplynulých letech stal jednou z klíčových metod při analýze spektroskopických dat ve stelární astronomii, která tak umožňuje určit velmi přesné fyzikální vlastnosti složek dvojhvězdy nebo všech členů vícenásobných systémů, které bychom jinak nerozlišili. Oba analytické kódy doc. Hadravy,

Doc. RNDr. Petr Hadrava, DrSc. právě obdržel diplom Kopalovy přednášky. Foto: Vladimír Libý

známé též pod názvy FOTEL a KOREL, byly využity v uplynulých letech ve více než stovce odborných prací publikovaných v mezinárodních recenzovaných časopisech, a to jak našimi, tak i zahraničními týmy.

Doc. Hadrava se vývojem a zdokonalením této metody zabývá již více než 15 let a na toto téma sám nebo se svými spolupracovníky publikoval dosud dvě desítky prací, které znamenají významný pokrok pro rozvoj moderní astrofyziky.

Kromě stelární astronomie je doc. Hadrava naším předním odborníkem na relativistickou astrofyziku a historii astronomie. Je rovněž překladatelem starých odborných latinských textů, zaníceným pedagogem na Matematicko-fyzikální fakultě UK a vedoucím několika diplomových nebo disertačních prací.

Obvyklá scientometrie pomocí databáze NASA ADS ukázala, že doc. Hadrava publikoval od roku 1971 do května 2012 celkem 74 odborných prací v mezinárodních recenzovaných časopisech. Jeho práce především z oboru výzkumu dvojhvězd získaly dosud cca 990 citací a Hirschův index $H = 15$.

Z těchto důvodů se Doc. RNDr. Petr Hadrava, DrSc. stal nositelem letošního ocenění Kopalovou přednáškou České astronomické společnosti, historicky jejím šestým nositelem.

Slavnostní přednesení čestné Kopalovy přednášky proběhlo v sobotu 24. listopadu 2012 od 12:45 v budově Akademie věd ČR na Národní třídě 3, Praha 1 v sále č. 206. Laudatio přednesl vedoucí Oddělení galaxií a planetárních systémů Astronomického ústavu AV ČR a také jeho emeritní ředitel prof. RNDr. Jan Palouš, DrSc. Laureátská přednáška nesla název *O dvojhvězdách a lidech*. Předání ceny i přednáška byly přístupné předem registrovaným účastníkům v rámci Dne s Astropisem.

Komety roku 2013

Petr Horálek

Na rok 2013 jsou avizovány dvě patrně opravdu jasné komety. První z nich, kometa *C/2011 L4 PanSTARRS*, má zazářit na březnové obloze, zejména v druhé dekádě měsíce nad západním obzorem za soumraku. Tou druhou pak bude na přelomu listopadu a prosince již nyní velmi intenzivně sledovaná a na své poměry beztak jasná kometa *C/2012 S1 ISON*. Ta by se měla dát malými dalekohledy či očima sledovat již v průběhu října 2013 na ranní obloze, na konci listopadu se pak vytratí na denním nebi a pokud přežije svůj průlet kolem Slunce, bude od počátku prosince pozorovatelná na ranní i na večerní obloze jako velmi výrazná vlasatice. Nutno si však stále připouštět fakt, že *vývoj jasnosti komet se nikdy nedá s jistotou předpovědět, čili nás každá z komet může zklamat či naopak ještě více překvapit...*

Na [astro.cz](http://www.astro.cz) vznikla stránka <http://www.astro.cz/komety2013>, kde naleznete podrobné a průběžně aktualizované informace o obou kometách, odkazy na vyhledávací mapky, pozorovací programy, ale též snímky a fotogalerie obou komet. Pokud budete mít v době viditelnosti komet vlastní snímky, nezapomeňte je zaslat do galerie na [astro.cz](http://www.astro.cz), případně do soutěže Česká astrofotografie měsíce.

O kometách roku 2013 vydala Česká astronomická společnost, Společnost pro meziplanetární hmotu a hvězdárna v Úpici leták. Ke stažení je taktéž <http://www.astro.cz/komety2013>.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 31. října 2012 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák; revizoři: Martin Černický, Eva Marková. Hosté: Jan Kožuško (na bod 5), Karel Mokřý (na bod 3), Jakub Rozehnal (na bod 4), Rostislav Štork (na bod 2).

- **Kontrola zápisu ze 12. 9. 2012.** Řada bodů minulého zápisu je i samostatnými body současného zasedání, proto budou zmíněny dále.
- **Pobočka Třebíč.** Tajemník pobočky Třebíč Rostislav Štork informoval o aktivitách pobočky. Pobočka se potýká s pasivitou členů, chybí tahouni astronomických aktivit. Složitá je i spolupráce s hvězdárnou. VV podal návrhy na řešení. Pobočka také dlouhodobě neplní některé povinnosti složky ČAS. Na příštím jednání VV bude zhodnoceno 1) jaká je reakce pobočky na podněty VV 2) jaká nápravná opatření jsou přijímána pro nápravu technických nedostatků (tj. plnění povinností apod.).
- **Astro.cz.** VV diskutoval situaci na astro.cz. Astro.cz je velký projekt, který zásadním způsobem propaguje ČAS a slouží veřejnosti, při tom trpí chronickým nedostatkem zapojených členů ČAS. Redakce je nutno urychleně rozšířit. Sobotka informoval o posloupnosti prací na novém astro.cz: 1. Posílit personálně redakci a tým, který převede současné astro.cz po obsahové stránce do nové podoby a bude se podílet na redakční práci. 2. Upravit redakční systém tak, aby v něm bylo možno obsluhovat nový vzhled a nový obsah astro.cz, 3. Upravit redakční systém tak, aby práce v něm byla jednoduchá i pro „běžného Frantu uživatele“, 4. Po spuštění nového astro.cz provést cílený nábor nových spolupracovníků do redakce a větší zapojení uživatelů při tvorbě webu (i ze strany složek ČAS), 5. Další zlepšování a budování obsahu astro.cz. Pomoc v bodě 1 přislíbil na VV revizor M. Černický. Mokřý informoval o přesunu mailserveru ze Zlína do Ondřejova na nově nainstalovaný stroj. K přesunu dojde v průběhu listopadu. Mokřý vyzval VV ke stanovení pravidel zřizování emailových adres typu příjmení@astro.cz. VV diskutoval termín spuštění nového astro.cz – bude upřesněn do konce roku. Sobotka informoval, že tvorba nového vzhledu astro.cz firmou Medio se blíží k závěru, je již ve fázi kódování šablon do html.
- **Spolupráce se Štefánikovou hvězdárnou.** Jakub Rozehnal tlumočil nespokojenost s letošní organizací Noci vědců ze strany Techmánie Plzeň. Podobný názor mají i další zapojené instituce. Jakub Rozehnal navrhuje bližší spolupráci ČAS a Štefánikovy hvězdárny na Noci vědců a dalších aktivitách, např. na nejbližší akci „Konec světa 2012“. VV s užší spoluprací souhlasí. Rozehnal dále nabídl konání tradičního malého lednového setkání složek v roce 2013 na Štefánikově hvězdárně. Rozehnal informoval o rekordním zájmu veřejnosti o astronomický kurz na hvězdárně (zapsalo se 180 lidí) a možnosti prezentovat ČAS na některém z kurzů.
- **Astronomická olympiáda.** Jan Kožuško informoval, že od 1. září 2012 došlo k formálním změnám, které požadovalo MŠMT. Výbor astronomické olympiády (AO) byl přejmenován na „ústřední komisi“ a „statut AO“ byl nahrazen „organizačním řádem AO“. Soutěž nyní oficiálně vyhlašuje MŠMT a ČAS společně. AO se tak po 9 letech rozvoje definitivně zařadila mezi ostatní zavedené olympiády. Český tým zaznamenal velký úspěch také v druhé mezinárodní soutěži – 17. ročníku Mezinárodní astronomické olympiády. Naši studenti získali 5 medailí (jednu stříbrnou a čtyři bronzové). Právě probíhá již 10. ročník AO. Při této příležitosti bude mezi minulými účastníky provedena anketa. Kožuško navrhuje uspořádat krajská kola AO prezenční formou

ve spolupráci s hvězdárnami. VV po diskuzi rozhodl, že v tomto ohledu bude respektovat rozhodnutí, které přijme ústřední komise AO. VV schválil personální změnu v komisi kategorie EF – Petra Bartoše nahradil Václav Pavlík. Ústřední komise AO podala na MŠMT žádost o konání 19. ročníku Mezinárodní astronomické olympiády v roce 2014 v Praze. Kožuško informoval, že správní rada Nadace Praemium Bohemiae rozhodla o zařazení IOAA mezi řádně oceňované soutěže již od tohoto roku. Medailisté tak budou dostávat za zlato 30 000 Kč, za stříbro 15 000 Kč a za bronz 10 000 Kč. VV děkuje za podporu Prof. Vybíralovi, který s návrhem přišel – děkovný dopis zašle Vondrák. VV děkuje také M. Randovi. VV děkuje ústřední komisi AO za výbornou práci.

• **Ceny ČAS.** VV doporučil, aby se správcovstvím cen zabýval až nový VV po sjezdu. Podařil navrhl změny ve statutu Ceny Jindřicha Zemana za astrofotografii roku, kterou předložil Z. Bardon, aby lépe odpovídal statutům ostatních cen ČAS. Úpravy po diskuzi předložil Podařil porotě ČAM.

• **95. výročí založení ČAS.** Svě narozeniny si ČAS připomene 8. prosince v Praze v budově Hlavního nádraží, kde se před 90 lety odehrála kapitola historie ČAS – probíhala zde před stavbou Štefánikovy hvězdárny pozorování oblohy. Slavnostní shromáždění proběhne ve velkém sálu od 12:45 do 16:45. Před a po programu bude exkurze v prezidentském salonku. Program akce sestavuje Suchan a zveřejní ho v prvním listopadovém týdnu.

• **Keplerovo muzeum.** Vondrák dojednal s majitelkou nemovitosti pí. Steinwaldovou a V. Sedláčkem z Agentury ProVás prodloužení smluv o nájmu a provozu na další dva roky za stejných podmínek, jako dosud. V jednání je případné rozšíření muzea o další místnost na stejném nádvorní.

• **Evropská noc vědců 2012.** Slezák informoval, že letošní ročník byl z hlediska astronomického programu velmi zdařilý, na řadě míst byla rekordní návštěva. Nicméně společný propagační letáček z Techmánie dorazil v den akce. Suchan upozornil, že astronomický program byl v brožuře opozděn, přestože šlo o 28 míst v celé ČR, byly shrnuty na jediné straně. Webové stránky Noci vědců byly navíc spuštěny pozdě! I přes uvedené potíže Česká astronomická společnost, zejména úsilím jednotlivých poboček, za finanční podpory EU, zajistila mimořádnou propagaci celé akce, což se projevilo i na zmiňovaném rekordním zájmu veřejnosti. Slezák upozornil na chabou odezvu některých partnerů ČAS ohledně dodání programů, fotogalerií, předávacích protokolů nebo vyúčtování akce.

• **Kolektivní členství.** Na jednání VV byla podepsána smlouva o kolektivním členství s Hvězdárnou Vyškov. Smlouvu odešle Sobotka.

• **Sjezd ČAS.** Podle nejnovějších informací ředitele Hvězdárny a planetária v Brně plánovaná rekonstrukce planetária nezačne dříve než 1. dubna, takže sjezd se nakonec přece jen bude moci konat v Brně. Bělík přesto jako záložní místo zajistí hvězdárnu v Hradci Králové, kde je to již předjednáno s ředitelem. Mokrý navrhuje změnu stanov, aby bylo možno se přihlásit do ČAS také elektronicky přes web a nebylo nutno zasílat podepsanou přihlášku.

• **Beskydské oblasti tmavé oblohy.** Slavnostní vyhlášení Beskydské oblasti tmavé oblohy bylo všemi zakládajícími institucemi (Lesy ČR, CHKO Beskydy, CHKO Kysuce, ČAS) po několika jednáních odsouhlaseno – stane se tak v pondělí 4. 3. 2013 u příležitosti 40. výročí vzniku CHKO Beskydy na Gruni nad Starými Hamry. VV potvrzuje, že se ČAS stává partnerem projektu. Celou agendu, jednání a přípravu vykonává Odborná skupina pro tmavou oblohu.

- **Plenární schůze RVS.** Plenární schůze se konala 25. října, za ČAS se zúčastnil Suchan. V Radě vědeckých společností je aktuálně 75 společností sdružujících 25 000 členů. Na schůzi byly přijaty nové stanovy RVS a Společnost pro filmová studia. Na schůzi byla několikrát zmíněna ČAS jako dobrý příklad aktivní společnosti.
- **Povinnosti složek.** Některé složky neplní základní povinnosti. Největší problém je s nedodáním peněžních deníků, které jsou přitom součástí celého účetnictví ČAS. Problémové složky osloví Honzík. Soumarová připomněla, že složky od letošního roku samy evidují platby svých členů v elektronické online databázi. Do kolonek v menu „účtárna“ hospodář složky dopíše letopočet 2013 a sumu u členů, kteří již mají zaplacené jak u příspěvku kmenového tak pobočkového/sekčního.
- **Členský průkaz ČAS.** VV schválil podobu průkazu na rok 2013, kterou navrhl Aleš Majer. Hlavním motivem bude kometa, protože v roce 2013 se očekávají dvě jasné komety. Zahraniční autor fotografie komety John White s použitím na průkazu ČAS souhlasí.
- **Záznamy přednášek ČAS.** VV diskutoval zakoupení video a audio techniky na natáčení významných akcí ČAS a složek ČAS. Záznamy by se zveřejňovaly na metatv.cz nebo youtube. Velký význam to má z historického hlediska, především u záznamů předávání cen ČAS a laureátských přednášek. Sobotka a Slezák zjistí finanční nákladnost nákupu.
- **Noví členové ČAS.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Jan Benáček (Amatérská prohlídka oblohy), Vojtěch Gondžala (Amatérská prohlídka oblohy), Romana Grossová (Amatérská prohlídka oblohy), Tomáš Kohoutek (Amatérská prohlídka oblohy), Zdeněk Polanský (Amatérská prohlídka oblohy), Jan Polster (Amatérská prohlídka oblohy), Tereza Skalická (Amatérská prohlídka oblohy), Petr Středa (Sekce pro děti a mládež), Pavel Váňa (Amatérská prohlídka oblohy).

Termín příští schůze VV ČAS je středa 12. prosince 2012 v Praze v Astronomickém ústavu AV na Spořilově od 13:00.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 12. prosince 2012 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák; revizorka: Eva Marková. Host: Magdaléna Horbasová (na body 1 a 2).

- **Kontrola zápisu ze 31. 10. 2012.** Řada bodů minulého zápisu je i samostatnými body současného zasedání, proto budou zmíněny dále. *Pobočka Třebíč* – R. Štokr, tajemník pobočky Třebíč, vyzval členy pobočky k větší aktivitě a zaslal podklady pro doplnění informací o pobočce na astro.cz. Pobočka v poslední době uspořádala několik přednášek. Hospodářka a tajemník pobočky byli přidáni do mailové konference vedcas. *Astronomická olympiáda* – MŠMT zamítlo žádost ústřední komise AO o konání 19. ročníku Mezinárodní astronomické olympiády v roce 2014 v Praze.
- **Účetnictví ČAS.** Sobotka odstoupil pro velkou náročnost od původního záměru, že sám provede podvojný účetnictví. ČAS bude mít od 1. 1. 2013 profesionální účetní Magdalénu Horbasovou, která se byla na jednání VV osobně představit. Horbasová zaučtuje podvojně už celý rok 2012 až obdrží originály účetních dokladů od ČAS i od složek ČAS a provede účetní závěrku.

Dále provede audit současného účetnictví a spolu se Sobotkou vytvoří vnitřní předpisy ČAS platné i pro složky. Od roku 2013 budou složky pokračovat ve čtvrtletním zasílání peněžních deníků tajemníkovi i účetní. Nově přibude povinnost pro všechny dodávat čtvrtletně buď skeny nebo originály účetních dokladů paní účetní a více rozepisovat do peněžních deníků účel platby, aby byl pochopitelný i pro nezasvěcenou osobu.

• **Setkání složek 12. 1. 2013.** Tradiční pracovní setkání složek ČAS se uskuteční 12. ledna 2013 v Praze v budově Geofyzikálního ústavu AV ČR na Spořilově, Boční II 1401/1a. Setkání proběhne od 10 do 15:30 hodin. Účast zástupců všech složek, zejména hospodářů, je nutná.

• **Vyúčtování dotace.** Do 5. ledna (viz kalendář povinností složek) musí složky 1. Zaslát vyplněný Peněžní deník za celý předchozí rok, tedy přehled všech příjmových a výdajových položek, 2. Vyúčtovat v peněžním deníku hospodaření složky, vztahující se k dotaci poskytnuté z prostředků RVS, 3. Předat vyčíslení materiálních zásob, 4. Doručit buď skeny nebo originály účetních dokladů za rok 2012. Vše mailem Sobotkovi nebo klasickou poštou do Kolína (adresu sdělí Sobotka). Složky, které pošlou skeny, mohou originály dokladů předat až osobně na setkání složek 12. ledna. Dotaci za celou ČAS vyúčtuje Sobotka a odevzdá na RVS 17. 1. 2013.

• **Astro.cz.** VV souhlasí s námětem P. Horálka ohledně oceňováním autorů a spolupracovníků astro.cz. Zvláštní cenu ČAS zavádět nebude, autoři budou odměňováni individuálně na základě návrhu šéfredaktora astro.cz. František Martinek, pracovník hvězdárny ve Valašském Meziříčí, dosáhl počtu 1000 článků napsaných pro astro.cz. VV děkuje za mnohaletou práci, poděkování zašle jménem ČAS předseda. U této příležitosti vyšel s Martinkem rozhovor na astro.cz. Redakce astro.cz plánuje uspořádat v roce 2013 setkání autorů a tvůrců webu, VV vyčlenil na úhradu cestovného 10 000 Kč. Firma Medio dokončila tvorbu šablon nového vzhledu astro.cz. O víkendů 15. a 16. 12. dojde k přesunu mailserveru ze Zlína do Ondřejova, zajišťují Mokry a Štrobl, VV oběma děkuje za dlouhodobou práci.

• **Rozpočet ČAS 2013.** Dřevěný připravil první verzi rozpočtu ČAS na rok 2013. VV diskutoval podrobně jednotlivé výdajové položky, např. akce MHV nyní probíhá zcela v režii Pražské pobočky, náklady na předávání cen ČAS se zvýšily, rozpočet na astro.cz 2012 nebyl zcela vyčerpán. Významnou položkou rozpočtu 2013 bude sjezd ČAS, VV odhaduje výdaje na 50 000 Kč. Od roku 2013 také přibudou náklady na účetní, přibližně 20 000 Kč ročně (viz bod 2 zápisu). VV rozhodl o navýšení celkové dotace složkám o 10 000 Kč a o vypsání soutěže složek o mimořádnou dotaci 20 000 Kč na konkrétní projekt vítězné složky. Definitivní podobu rozpočtu schválí až nový VV zvolený na sjezdu.

• **Příprava sjezdu 2013.** Sjezd se uskuteční 23. a 24. března 2013 na Hvězdárně a planetáriu v Brně. Suchan domluví s ředitelem hvězdárny výpomoc s organizací. VV hledá dobrovolníky pro zajišťování občerstvení během sjezdu. VV rozhodl o klíči ke stanovení počtu delegátů sjezdu: každá složka ČAS má nárok na jednoho delegáta za každých započatých 20 kmenových členů (stav k 31. 12. 2012), v případě kolektivních členů se bude právo na delegáta řídit zněním smlouvy o kolektivním členství. VV vyzývá složky, aby zasílaly Honzíkovi své návrhy na čestné členy ČAS. Honzík navrhuje zvýšit volební období VV o 1 rok z důvodů větší operativnosti VV a úspor nákladů na pořádání sjezdu – VV návrh předloží k diskusi delegátům.

• **95 let ČAS.** Výročí založení si ČAS připomněla 8. 12. ve velkém sále Hlavního nádraží v Praze. Na plenární schůzi zazněly projevy hostů Vladimíra Karase – ředitele Astronomického ústavu AV ČR, Boženy Czerny – prezidentky Polské astronomické společnosti a Petra Budíla – místopředsedy pro oblast neživé přírody Rady vědeckých společností. Plenární schůzi zahájil před-

seda ČAS Jan Vondrák, historik ČAS provedl čestný předseda Jiří Grygar, osobnost jednoho ze zakladatelů ČAS Františka Nušla představil Jaroslav Soumar. Nušlovu cenu spojenou s přednáškou převzal známý astronom a měsíční kartograf Antonín Růkl. Akce se zúčastnilo 90 členů ČAS a astronomů z celé republiky. VV má od účastníků akce velmi pozitivní reakce. VV děkuje Suchanovi, Bezouškovi a dalším za skvěle připravenou akci. Z plenární schůze existuje zvukový záznam, přednášky má ČAS k dispozici v počítačové podobě, vznikla rozsáhlá fotogalerie a existuje i několik video záběrů.

• **Prezentace ČAS na Facebooku a Twitteru.** Od 20. listopadu 2012 má Česká astronomická společnost oficiální stránku na sociální síti Facebook. Založil ji původně jako fanouškovskou Pavel Zoul, nyní má do profilu přístup za VV ČAS Petr Sobotka a za redakci astro.cz Martin Gembeč. Od 21. listopadu najdete krátké zprávy ČAS i na síti Twitter. Profil založil Vojtěch Tláškal, přístup má za VV ČAS Sobotka. Propagace účasti ČAS na obou sítích proběhne až se spuštěním nového astro.cz. VV děkuje správcům profilů.

• **Keplerovo muzeum bez dotace.** Magistrát hl. města Praha zamítl žádost ČAS o dotaci na provoz Keplerova muzea v roce 2013 pro formální nedodržení termínu dodání všech příloh. Zálohy na služby a nájmné na rok 2013 vyplývající ze smlouvy s majitelkou nemovitosti uhradí ČAS ještě z dotace roku 2012. Situaci se bude zabývat po sjezdu nový VV. Pokud bude přiznána dotace na rok 2014, může muzeum pokračovat v činnosti, v opačném případě vznikne pro ČAS značný problém. Situaci vysvětlí majitelce nemovitosti a Agentuře ProVás Vondrák.

• **Čestní členové.** Sobotka upozornil na nejednotnost v databázi ČAS, kdy někteří čestní členové ČAS jsou zároveň vedeni ve svých složkách jako kmenoví (s tím, že neplatí čl. příspěvky), zatímco jiní čestní členové kmenovou složku nemají. VV po diskuzi rozhodl, že každý čestný člen bude muset od 1. 1. 2013 patřit kmenově k některé složce. Čestné členy osloví Sobotka.

• **Soutěž o vtip o konci světa.** Od 21. do 30. 12. budou moci návštěvníci stránek astro.cz hlasovat o nejlepší vtipu na téma konce světa nebo mayského kalendáře. Vítězové obou kategorií dostanou možnost navštívit observatoř Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově. VV dále navrhuje vytvořit diplom, kde bude účastníkův vítězný vtip a dát vítězný vtip na titulní stránku astro.cz.

• **Monografie Z. Sekaniny.** Z iniciativy Učené společnosti ČR vyšla monografie Zdeňka Sekaniny, českého astronoma žijícího v USA, s názvem Obří exploze, kaskádní štěpení a epizodické stárnutí komet. Jde o odbornou publikaci, která je ale přístupná i čtenářům obeznámeným se základy astronomie. Monografii si mohli zdarma odnést účastníci plenární schůze ČAS 8. 12. Učená společnost nabízí zdarma rozeslání dalším 200 členům ČAS. VV rozhodl, že monografii obdrží všichni členové Společnosti pro meziplanetární hmotu vzhledem ke zaměření monografie; zbylé výtisky budou odeslány na základě náhodného výběru ze členské databáze ČAS.

• **Cena Jindřicha Zemana.** VV schválil statut nově zřízené Ceny Jindřicha Zemana za astrofotografii roku, která přímo navazuje na ocenění Astrofotograf roku. VV jmenoval na základě statutu na dobu neurčitou předsedou poroty České astrofotografie měsíce Zdeňka Bardona. Na astro.cz doplní statut ceny a seznam laureátů Podařil.

• **ČAS partnerem překladů ESA.** VV souhlasil s tím, že se ČAS stane partnerem vzdělávacího projektu „Podpora vzdělávání fyziky a astronomie“, jehož součástí je i příprava a překlad vzdělávacích materiálů Evropské kosmické agentury do českého jazyka a jejich ověření ve výuce. Předkladatelem žádosti je gymnázium Jiřího Wolkera v Prostějově, na projektu se bude podílet také Sekce pro děti a mládež a Astronautická sekce. Z partnerství nevyplývají pro ČAS žádné finanční závazky.

• **Výroční zpráva 2012.** RVS oznámila, že datum uzávěrky pro vyplnění elektronického formuláře výroční zprávy je 19. leden 2013. Složky informuje a přístupové údaje zašle Sobotka. Vytištěnou výroční zprávu pak musí ČAS odevzdat ke 31. 1. 2013, uzávěrka příjmu textů od složek je 28. 1. 2013 (zasílat mailem Sobotkovi).

• **Kolektivní členství.** Čtyři kolektivní členové ČAS stále nezaplatili poplatek za rok 2012. Dořeší Sobotka. VV diskutoval smlouvu s novým zájemcem o kolektivní členství iQparkem Liberec. Nejedná se o typického žadatele, ale vzhledem k výstavbě planetária pro 50 osob bude část činnosti parku věnována astronomii. VV vítá zájem iQparku o členství. VV pověřil Sobotku dořešením smlouvy – výše slevy na vstupném, poskytnutí prostor pro ČAS, nevystupovat v rozporu se stanovami ČAS.

• **Záznamy přednášek ČAS.** Sobotka domluvil se zástupci projektu MetaTV snížení poplatku za uložení přednášek na jejich webu. ČAS bude místo ročního poplatku 5000 Kč platit za každou přednášku 99 Kč.

• **Noví členové ČAS.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Karolína Hlaváčková (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Zdeněk Kábrt (Východočeská pobočka), Radek Křížek (Sekce pro děti a mládež), Petr Mach (Západočeská pobočka), Ivan Pěkný (Pražská pobočka), Tadeáš Příhoda (Amatérská prohlídka oblohy), Petr Skala (Amatérská prohlídka oblohy), Vítězslav Škorpík (Astronautická sekce).

Termín příští schůze VV ČAS je sobota 12. ledna 2012 v Praze v Astronomickém ústavu AV na Spořilově od 15:30 po skončení setkání složek.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním

Akce | Kosmos-news party 2013

Astronautická sekce ČAS zve zájemce o pilotovanou kosmonautiku, historii kosmonautiky a nové trendy v dobývání kosmu k účasti na již třináctém ročníku mezinárodní konference KOSMOS-NEWS PARTY 2013. Největší středoevropské setkání amatérských i profesionálních zájemců o kosmonautiku se uskuteční od 26. do 28. dubna 2013 v Pardubicích. Pro účastníky je připravena více než desítka přednášek a diskusních pořadů předních českých i zahraničních odborníků na kosmonautiku a bohatý doprovodný program po celé tři dny konání konference. Bližší informace na webových stránkách <http://knp.kosmo.cz> nebo na e-mailu milan@halousek.eu. Účast možná pouze po předchozím přihlášení! Ubytování i stravování zajištěno v místě konání.

Hvězdárna Prostějov

4. 4. 2013 v 15:30 vystoupí úžasné divadlo fyzika s pořadem „Oheň, země, voda, vzduch“ a neobjevte sílu čtyř živlů v experimentální show Divadla Fyziky ÚDiF (www.udif.cz). Od 18:00 následuje další představení s názvem „Vidět zvuk, slyšet světlo“.

Hvězdárna Karlovy Vary

V týdnu od 22. do 26. 4. budou Karlovy Vary hostit mezinárodní konferenci IBWS, Integral-Bart Workshop 2013 <http://eos.asu.cas.cz/lbws13>. V rámci této akce bude také slavnostně zahájen provoz nového hvězdárenského dalekohledu VL-KVT a modernizované pozorovatelný s řadou

dalších přístrojů. V červenci oslaví hvězdárna 50 let, prosíme pamětníky Fr. Krejčího, aby se ozvali na hvezdarna.kv@email.cz.

Hvězdárna Valašské Meziříčí

1. Ve spolupráci se hvězdárnou v Kysuckom Novom Meste pořádá ve dnech 5. až 7. dubna 2013 workshop s názvem SLNKO V NAŠICH SLUŽBÁCH. Workshop je určen pracovníkům hvězdáren, pedagogickým pracovníkům a studentům.
2. Pořádá ve dnech 19. až 21. dubna 2013 víceoborový mezinárodní seminář s názvem MOŽNOSTI ŽIVOTA VE VESMÍRU. Akce se koná v rámci připomínky a oslav 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Je určena všem zájemcům z řad veřejnosti, zejména pak studentům, pedagogům a pracovníkům vzdělávacích institucí.
3. Ve spolupráci se hvězdárnou v Kysuckom Novom Meste pořádá v pátek 24. května 2013 vzdělávací a zábavný den s názvem FESTIVAL SLUNCE.
Více o všech akcích hvězdárny: <http://www.astrovm.cz>

Vlašimská astronomická společnost

Členové VAS pod vedením Mgr. Miroslava Bárty, Ph.D., ze slunečního oddělení Astronomického ústavu AV ČR Ondřejov připravují v zámeckém parku ve středu 1. 5. 2013 od 11 do 16 hodin pozorování Slunce a prezentaci své činnosti. Akce se koná v rámci tradičních městských majových slavností a v loňském roce přivedl zájem o astronomii tisícovku dětských a dospělých pozorovatelů.

U příležitosti výročí otevření hvězdárny je pro veřejnost připraven Den vlašimské hvězdárny v pátek 24. 5. 2013. Program začíná od 18 h speciální přednáškou Mgr. Jana Veselého z HP Hradec Králové s názvem „Všichni na Mars!“ o výzkumu této planety. Následovat bude prohlídka hvězdárny a meteostanice ČHMÚ a pak pozorování noční oblohy dalekohledy a pouhým okem.

Astronomický den na Jizerce

V sobotu 18. května 2013 proběhne na Jizerce tradiční Astronomický den Jizerské oblasti tmavé oblohy. Podrobný program najdete na <http://www.izera-darksky.eu/>.

Dny otevřených dveří Astronomického ústavu AV

Nenechte si ujít Dny otevřených dveří observatoře Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově v květnu. Termín bude upřesněn a podrobný program zveřejněn na <http://www.asu.cas.cz/>.

Beskydská oblast tmavé oblohy

4. března 2013 bude v rámci 40. výročí založení CHKO Beskydy slavnostně vyhlášena Beskydská oblast tmavé oblohy, první česko-slovenská oblast tohoto druhu a druhá přeshraniční oblast na světě. To sice bude přístupno pouze novinářům, brzy se však dočkáte i programu pro veřejnost.